

ผู้นำการเปลี่ยนแปลง

“การปลูกพืชต้องเตรียมดิน การกินต้องเตรียมอาหาร การพัฒนาการต้องเตรียมคน”

ในการพัฒนาสิ่งใดก็ตามผู้นำเป็นคนสำคัญ โดยผู้นำในชุมชนอาจจะหมายถึง ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ ชุมชนผู้สูงอายุ ข้าราชการบำนาญ ครู ภูมิปัญญาท้องถิ่น ชุมชมออกกำลังกาย และผู้นำกิจกรรมต่างๆ ที่มีคุณลักษณะสำคัญที่โดดเด่นคือเป็นคน “หัวใจ..ใจสู้” มีความเสียสละ หนักแน่น อดทน มีวิสัยทัศน์มองการณ์กว้างไกล เป็นที่ไว้วางใจ ที่ชาวบ้านเคารพศรัทธา “กล่าวนำ กล่าวคิด” โดยเกิดจากพลังสำนึกจิตสาธารณะที่อยากช่วยเหลือผู้อื่น เมื่อเห็นคนในชุมชนที่เจ็บป่วย ซึ่งเป็นแรงขับเคลื่อนในตนเอง และบางรายอาจมีโอกาสนในการเรียนรู้แนวคิด วิธีการแก้ปัญหา ด้วยการรับรู้ข้อมูลในระดับแนวกว้างและแนวลึกจากการเข้าร่วมอบรมสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากเครือข่ายภายนอกชุมชนอย่างสม่ำเสมอทำให้ “หุดตากว้างไกล” มากขึ้น การได้เรียนรู้โลกภายนอกของผู้นำดังกล่าวเป็นการกระตุ้นแรงขับเคลื่อนในตนเองให้เด่นชัดหรืออาจเรียกว่าเป็นการสร้างพลัง

การสร้างพลังเป็นการเพิ่มพูนความรู้ลึกสำนึกในคุณค่าของตนเอง และการสร้างประสิทธิภาพของตนเองในการทำกิจกรรมต่าง ๆ มีพฤติกรรมที่เหมาะสม ตลอดจนปรับเปลี่ยนสิ่งแวดล้อม ทำให้รู้เท่าทันตนเอง รู้เท่าทันสิ่งที่ทำ สิ่งที่เกิด สิ่งที่ต้องการ หรือเรียกว่า “กระบวนการสร้างการตระหนักรู้ในเชิงจิตสำนึก” ซึ่งเป็นแกนกลางสำคัญ หรืออาจจะเรียกอีกอย่างหนึ่งได้ด้วยว่า “การเปิดพื้นที่ความรู้ให้กับตนเองและชุมชน” นับว่าเป็นกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจแก่ผู้นำเครือข่ายที่นำไปสู่ความสำเร็จที่สำคัญ

ที่กล่าวว่า การพัฒนาการต้องเตรียมคน หรือสร้างพลังอำนาจแก่ผู้นำนั้นทำได้อย่างไร? มีหลักฐานมากมายที่แสดงว่า “ผู้นำ” สามารถพัฒนาให้มีพลังอำนาจได้

เรียบเรียงจากส่วนหนึ่งของบทความเรื่อง “พลังเครือข่าย: พลังสุขภาพชุมชน” ซึ่งปัญญายิ่งยั้งได้ศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ (Systematic Review) เพื่อนำเสนอในการสัมมนาองค์ความรู้ การสาธารณสุขผสมผสาน เมื่อธันวาคม 2555